СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 206. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 3-го вересня 1936. — VOL. XLIV. No. 206. Jersey City, N. J., Thursday, September 3, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ПЕРЕДБАЧАЄ МІЛІЯРДОВИЙ НЕДОБІР

ВАШИНГТОН. — Департамент скарбу предложив президентові Рузвелтові буджетовий звіт, з котрого виходить, що уряд мусить сподіватися зросту недобору в фіскальнім році 1936-37 на цілий міліярд долярів.

Сама суспільна допомога може коштувати уряд коло 500 мілїонів долярів. Велику рубрику в урядовім буджеті становлять видатки на бонус для ветеранів, проти ухвалення котрого був президент Рузвелт.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ ҐУБЕРНАТОРІВ З РУЗВЕЛТОМ.

ТОПІКА (Канзас). — Ґубернатор Ландон, кандидат Републиканської Партії на уряд президента Злучених Держав, вибирається на конференцію ґубернаторів стейтів, діткнених посухою, з президентом Рузвелтом у місті Де Мойн.

Ґубернатор Ландон каже, що він усе був за акцію для охорони проти посухи. Ще в 1934-тім році, каже Ландон, він писав до президента Рузвелта про потребу порозуміння урядів, стейтових і федерального, в справі спільної акції проти посухи.

ЗВЯЗУЮТЬ УРЯДНИКІВ З ЧОРНИМ ЛЕҐІОНОМ.

ДІТРОЙТ (Мішиґен). — У суді повіту Вейн почалася розправа проти 12 членів Чорного Леґіону, обвинувачених за вбивство Чарлза Пула дня 12-го травня 1936-го року.

Рівночасно велика лава присяжних суддів повіту Овкленд видала рапорт зо свого слідства про діяльність Чорного Леґіону. В цьому рапорті присяжні судді кажуть, що Чорний Леґіон це свого роду „клен", себто орґанізація пімсти, що поклала собі була за ціль здобути політичну владу, і то, як цього показалась би потреба, силою й насильством.

Рапорт подає, що між членами Чорного Леґіону були урядовці стейту, законодавці, прокуратори, начальники поліції, скарбники міст, члени поліції й пожарних дружин. Лава присяжних домагається, щоб усіх цих людей негайно позбавити їх урядової влади.

БОРОТЬБА В РОБІТНИЧИХ ЮНІЯХ ЗА СПОСОБИ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Дейвид Дубинський президент юнії жіночих кравців, зрезиґнував зо становища віцепрезидента Американської Федерації Праці, подаючи за причину те, що він не годиться з „упертим становищем" Федерації Праці проти орґанізування робітників на засаді промислів.

Група юній робітників, занятих при коксовім вуглю, постановила пристати до акції Джана Луиса за орґанізацію робітників за промислами.

НАКС ОСТЕРІГАЄ РОБІТНИКІВ ПЕРЕД ДИКТАТУРОЮ.

РОКІ ПОЙНТ (Род Айленд). — Френк Накс, кандидат Републиканської Партії на уряд віцепрезидента Злучених Держав, у своїй черговій виборчій промові остерігав робітників перед диктатурою, що, на його думку, може розвинутися з урядової політики „нового розділу".

Накс говорив:

„Що сталося з італійськими робітниками, як вони помогли встановити диктаторський уряд над усім економічним життям? Що сталося з німецькими робітничими юніями, як вони помогли установити теперішній уряд? Що сталося з російськими робітниками, як вони установили уряд, що мав їм дати весь продукт їх праці? Кожний робітник в Америці повинен читати історію робітництва в Европі".

КОШТИ НЕДУҐ І НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКІВ.

ВАШИНГТОН. — Уряд публичного здоровля обчисляє, що Америка видає за рік на оплату недуґ і випадків 10 міліярдів долярів.

Уряд публичного здоровля висказує притому погляд, що при відповідних зусилях громадянства ці кошти можна обнижити до двох міліярдів долярів.

КІНЕЦЬ СТРАЙКУ РЕДАКЦІЙНИХ РОБІТНИКІВ.

МІЛВОКІ. — Страйк редакційного штабу Герстової ґазети „Вискансин Нюз" покінчивсь у вівторок.

Зприводу повороту робітників до роботи завідувач ґазети каже, що заряд ґазети не зробив страйкарям ніякої уступки, а „Ґазетна Ґілда", чи юнія ґазетних робітників, каже, що заряд ґазети признав юнії право говорити за всіх зорґанізованих ґазетярів.

ЗДАЛЕКА ВІД ПОДІЙ В ЕСПАНІЇ.

З Лондону доносять, що 11 держав погодилися створити „міжнародній комітет", який управлював би відносини до подій в Еспанії. Всі ті держави є за те, щоб не мішатись у внутрішню еспанську горожанську війну. Тими державами є: Велика Британія, Франція, Італія, Норвеґія, Альбанія, Австрія, Польща, Болгарія, Бельгія, Туреччина і Латвія.

ПІД РЕВЕРЕНДОЮ НОСИВ МОДНУ МАРИНАРКУ.

До одного монастиря у Варшаві зголосився якийсь чоловік у реверенді й представився, що є братом закону йосифитів. Він просив, щоб його переночували в монастирі кілька днів. Поведінка братчика видалася підозрілою законникам. Звернулися до поліції, а ця ствердила, що „брат йосифит" носив під реверендою модне світське вбрання. Виявилося, що це якийсь Фольґман з Влоцлавка, член нелеґального законного збору в Холмі Любельському. Фольґман обікрав одного зі своїх настоятелів і втік до Варшави. Його арештували.

НА ЗРАЗОК АМЕРИКАНСЬКИХ ҐЕНҐСТЕРІВ.

У Варшаві в домі при вул. Медовій 7. на Ю. Арксівну, інкасентку фабрики чоколяди, яка йшла сходами до канцелярії Гостшинського викупити вексель, напав якийсь чоловік, ударив її в голову й схопив за горло, щоб задушити. Нападена звела борню з напасником, але вкінці впала безсильна на землю. Напасник вирвав її течку з 2,300 злотими і втік.

НОВИЙ „КОСЦЮЛЕК".

У Комарниках коло Турки над Стриєм посвятили вуґільний камінь під будову римо-католицького костела.

ОРИҐІНАЛЬНИЙ „ФІЛЯТЕЛІСТ".

В Калуші арештували Ґершка Розенфельда за те, що наразив на школу державний скарб. На листах, що писав їх за кордон, Розенфельд натирав значки милом, щоб їх не чіпалася поштова печатка. Ці значки казав собі присилати назад і вживав їх удруге.

ҐРІМ ЗАПАЛИВ НАФТОВИЙ ШИБ.

У Биткові вдарив ґрім у нафтовий шиб фірми „Поляна". Шиб згорів за кільканацять хвилин.

СМЕРТЬ ПІД ЗВАЛИЩАМИ ДОМУ.

На одній з головних вулиць Будапешту, недалеко східної стації завалилися 4-поверховий старий будинок. В хвилині катастрофи у всіх помешканнях були люди, а в крамницях того дому було багато клієнтів. Під звалищами дому знайшли смерть кількадесять осіб. Досі добули тільки 4 трупи, з того 3 жінки, і 10 ранених. Руїни дому впали на вулицю, де було багато людей, які проходжувались. Одне авто, яке стояло перед домом, також присипане.

ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК.

Поручник Джан Бишоп, старий летун і інструктор летництва при поліції повіту Насав, упав зо своїм літаком, на котрім він вихав з двома товаришами у понеділок зополудня подивитися на пожар одного дому в Гемпстед, Лонґ Айленд. Всі три згинули на місці.

ЗАРІБКИ ПОЛІЦАЯ.

Нюйорська поліція викинула зо служби одного поліцая, що за 8 літ зложив собі в банку 74,500 долярів. До 1934-го року цей поліцай побирав річної платні $2,810, а від того часу по $3,200.

НЕРОЗУМНА ЛЮБОВНА РОЗВЯЗКА.

Під Пабяницями (лодзьке воєвідство) знайшли два тіла, що лежали біля себе. Це були тіла мужчини і жінки. Жінка ще жила. Її відвезли до лічниці. По провірці тлінних останків мужчини виявилося, що це Лука Яжицький. Ранена 34-літня Ю. Бадзинська, мужатка, мати двоє дітей. Стверджено, що Яжицький стрілив тричі до Бадзинської, а потім відібрав собі життя. Причиною вбивства й самогубства були родинно-любовні справи між жертвами.

СТРАХІТЛИВИЙ СПОМИН.

В Советах роблять поминки з приводу 10-ліття смерти червоного ката, найбільшого чекіста Фелікса Дзержинського. Большевицькі часописи містять статті, повні похвал, і зазначують, що Дзержинський працював для оборони гуманізму і людських вольностей перед „експльоататорами і драпіжниками". „Правда" пише, що колиб жив Дзержинський, то показав би, які великі сили були в ньому, бо турбота про людину — це фраза ані накликування до доброти, але це заклик до великої праці, великих плянів і великих чинів. Одно можемо на це сказати: добре, що Дзержинський не живе і шкода, що до нього не приклали зараз у першому році тих гуманних засад, яких він уживав: себто не поставили його „під стенку".

„НА ТЕЙ ЗЕМІ БЕНДЗЕМИ ЖИЦЬ І ЖИДУФ БЕНДЗЕМИ БІЦЬ!"

Таким рефреном кінчилася пісня, що її співали діти якоїсь польської пів-кольонії в Брюховичах у часі, коли під проводом своїх учительок проходжувалися по парку. Жиди жалуються в своїй пресі на таке „виховання".

МІЖ НЕБОМ І ЗЕМЛЕЮ.

Чотирьох туристів засипала в Альпах лявіна. Відділ, що його вислали на ратунок, знайшов їх під верхом Айґер. Вони звисли на линві і тільки один з них дає знаки життя. Покищо відділ не міг дістатися ближче, щоб ратувати нещасні жертви туристики.

СКАЖЕНИЙ КІТ.

У Городку під Гродном (Віленщина) скажений кіт покусав трьох хлопців. Кота вбили, а хлопців лікують у лічниці.

СПОКІЙ ПРИ ДОПОМОЗІ СИЛИ.

Націстичний міністер пропаганди, д-р Ґебельс, що гостить тепер в Італії, заявив, що Німеччина й Італія змагають до тих самих ідеалів. Обидві країни хочуть миру, але є цього переконання, що найкращою запорукою миру є — сила.

ТРАҐІЧНИЙ КІНЕЦЬ ПОДОРОЖІ „ЗАЙЦЕМ".

На залізничій стації Бидгощ-Всхуд завважили чоловіка, що ховався перед контролею. Він скривався на даху вагону. Підчас переїзду під мостом вдарив головою об залізне поруччя і згинув якстій. Виявилося, що трагічно померлим є 18-літній безробітний П. Янковський з Бидґощі.

ГОСТРА КАРА ЗА ОКАЛІЧЕННЯ НАРЕЧЕНОГО.

Окружний суд у Люблині засудив О. Ґембажевську на 8 літ вязниці з позбавленням громадянських прав на 10 літ за те, що вона спричинила сліпоту свого бувшого нареченого Я. Мацеги, літ 22. Цим робом Ґембажевська хотіла пімститися на Мацезі за те, що він покинув був її.

З ЛЮБОВИ — ДОЛОТОМ У СЕРЦЕ.

У Трибухівцях під Бучачем убив Гриць Дячишин Анну Невестюк. Він пробив її кілька разів ткацьким долотом. Тяжко ранену Невестюківну перевезли до шпиталю, де вона в муках померла. Вбивник сам зголосився на поліцію.

БАҐАТОНАДІЙНІ.

Чотири варшавські хлопці у віці 10 до 14 літ заманили до пивниці кількалітню дівчинку та знасилували її.

ЗАТРОЄНЕ МОРОЗИВО.

В Японії, в місцевості Осака, захворіли сотні людей, наївшись морозива. Дотепер умерло понад 25 осіб.

ЛІСНИЧИЙ ЗАСТРІЛИВ СЕЛЯНИНА.

В Сероді коло Позняня на тлі крадіжу конюшини з поля лісничий Бав застрілив селянина Цеслярчика. Подія викликала обурення мешканців. Бава малощо не злінчували. Його вратувала поліція.

ЖЕРТВИ ТАЙФУНУ.

Підчас недавнього тайфуну в Японії згинули 42 особи, дня 27, пропало без вісти 24. Морські хвилі залили 9,000 помешкань. 500 домів зовсім знищених. 300 сильно ушкоджених. 38 кораблів затонули, понад 50 осіли на підводних скалах і мілинах. Телефонічна й телеграфічна лучба перервана.

ВЖЕ В КАМЯНІЙ ДОБІ ЗНАЛИ КОСМЕТИКУ.

У Грузії підчас археольогічних розкопів печери Сакаджія серед кістяків і ріжних предметів з кременя, що характеризують камяну добу, знайшли спеціяльні мінеральні краски. Як говорять спеціялісти, давні люди вживали тих красок як свого роду косметики і натирали ними тіло.

ДАЛІ ДОНОСЯТЬ ПРО БУНТИ В УКРАЇНІ Й У РОСІЇ

БЕРЛІН. — Німецька преса подає з ріжних джерел, що в Рязані в Росії піднявся серед війська бунт, який здавлено, при чім убито 300 червоноармійців. Такі самі бунти піднімаються теж і в Україні. Вісти ці кружляють уже від довшого часу і є потверджувані відомостями, які доходять через Финляндію і Латвію та Польщу.

Москва заперечує.

Советська „Правда" називає ті всі донесення про бунти „фашистівською видумкою". Подає, що нема ніяких „голодових бунтів в Україні" чи деінде.

НІБИ ПРОТИ ВІЙНИ, А ЗА ПІДГОТОВУ ДО НЕЇ.

МОСКВА. — Советський уряд заарранжував „Міжнародній День Молоді". Свято це було ухвалене на конференції соціялістичної молоді в 1915 році в місті Берн, у Швайцарії. Ціль його була та, щоб таким святом маніфестувати проти війни і зброєння. Тепер це свято відновили Совети і відбувають його в той день, у якім заряджено надзвичайний побір рекрута, себто побір молоді з 1914 і 1915 р. Цим новим побором хочуть Совети збільшити ряди своєї армії й показати Німеччині, що вони військово сильніші від неї. Зібрана на святі молодь явилася з прапорами, на яких виднїли написи, звернені проти фашизму, а за боротьбу за „мир і соціялізм".

ЩО ПРИКАЗУЮТЬ ЧИТАТИ В СОВЄТАХ.

МОСКВА. — Писанину Сталіна видано в Советах 75 ріжними мовами. Урядово стверджують, що вона має в Советах — найкращий збут.

ХВАЛЯТЬ ТОГО, ЩО ЗАВДАВАВ НІМЕЧЧИНІ СИЛЬНІ УДАРИ.

БЕРЛІН. — До Німеччини приїхав на студії один з найвизначніших англійських політиків — Ллойд Джордж. Німецькі часописи пригадують, що це він є одним з тих, що підписали версайський договір, що так скривдив Німеччину. Вони пишуть далі, що це Ллойд Джордж підніс в Англії підчас війни ненависть до Німеччини до найбільшої висоти, послугуючись при тім своєю індивідуальністю і демаґоґією, яка оберталася біля домагання щоби повісити німецького цісаря. Та разом з тим підносять, що Ллойд Джордж робив це з великого патріотизму і любови до свого краю та мав потім відвагу перший виступити проти нерозумних точок версайського договору, а навіть висказати невдоволення зі способу своєї пропаганди. Тому треба глядіти на нього, пишуть німці, як на великого англійського державного мужа і патріота, якого осяги для свого краю треба подивляти.

ҐЕНЕРАЛ РИДЗ ДО ПОЛЬСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ.

ПАРИЖ. — Польська Аґенція Телеґрафічна подає, що прибулого до Франції ґенерального інспектора ґенерала Ридз-Смиґлого повитала теж польська іміґрація в Франції. Цікаве те, що відповів їй ґенерал на привіти. Він сказав, що приїжджає тепер до іміґрації від „незалежної й триюмфуючої Польщі", але були часи, коли польська державна ідея триюмфувала тільки на іміґрації, коли тільки одні іміґранти заховали були польську державницьку ідею і польську національну ґідність. Далі він казав, що хоч як би зле було з Польщею, всім полякам, як у краю так на іміґрації, треба обєднатися коло польського прапору, і в біді ще раз затиснути зуби та — видержувати. А це буде тою моральною піддержкою, якої так дуже Польща потребує.

„ПОХОВАЛИ" ЩЕ ОДИН ПАРЛЯМЕНТ.

АТЕНИ (Греція). — Премієр Метаксас заявив отверто, що Греція вже не повернеться до системи парляментаризму. Його заступить „Урядова Національна Партія", яку започинають орґанізувати на націстично-фашистівський лад.

ВІЙНА З ЯПОНІЄЮ, АБО БУНТ.

ВУЧАВ (Китай). — Комендант місцевого ґарнізону заповів американському кореспондентові, що війна може вибухнути кожної хвилі. Буде повстання проти центрального уряду в Нанкіні, якщо він не захоче виповісти війни Японії.

МАЮТЬ СИМПАТІЇ ДО ЕДВАРДА.

ЛОНДОН. — Видано яких 30,000,000 нових поштових марок, на яких є відбитка нового короля Едварда. З усіх сторін доносять, що поштові уряди завалені масами народу, що викуповують ті нові марки.

В ЛИТВІ ВІДКРИТО ПАРЛЯМЕНТ.

КОВНО (Литва). — Розпочав наради парлямент, якого не було від року. Кажуть, що він переміпить Литву в корпоративну державу на взір Італії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УСУНЕНО ЩЕ ОДНУ ПЕРЕШКОДУ

Заходом У. Н. Союзу вже появилася англійською мовою книжечка на 64 сторін під заголовком „To Our Youth". Звертаємо на неї увагу не тільки відділових урядників нашої організації, але й усього нашого членства. І пригадуємо, що від довгих літ були нарікання, що дуже важко притягати молодь до У. Н. Союзу, бо нема відповідної пропаґандивної літератури англійською мовою, яка виказалаб ясно й доказово ті користи, які є в нашій організації, а яких не мають ті, що є обезпечені в асекураційних компаніях, обчислених виключно на зиск.

Видана У. Н. Союзом книжечка дає відповідь на всі ці питання. Вона пристосована до духа нашої молоді. І говорить до неї її мовою. Річ ясна, що не забуто пригадати нашій молоді про тих, що У. Н. Союз будували. Зроблено це в першій, такби сказати, загальній частині цеї книжечки. Тут представлено коротко ідейні змагання старшого покоління нашої іміграції, щоби покласти трівкі й ідейні основи під У. Н. Союз, що став світилом цілої нашої іміґрації. Тут змальовано теж і журбу цього ідейного старшого покоління щодо цього, чи його діти схочуть і зможуть удержати цю інституцію, а з нею й українську ідею в Америці. А в другій частині подано коротко основні відомости про У. Н. Союз, про молодечий департамент, про роди обезпечення, вкладки і т. д. Виказано теж цифрами, що У. Н. Союз вовсім не є дорожчою організацією від американських компаній асекураційних, а це питання часто підноситься з боку ріжних аґентів, що то намагаються відтягнути нашу молодь від У. Н. Союзу під замітом, що нібито Союз „здирає". Маємо отже зібрані інформації про У. Н. Союз, а заразом і відповіди на всілякі питання, з якими не могли дати собі ради деякі наші урядники чи члени хочби тому, що треба було давати відповіди англійською мовою.

Ми вже нераз підносили, що справа посилення У. Н. Союзу новими членами, а зокрема тими українцями чи українками, що тут родилися, є справою загально-народньою. Хто цього не хоче розуміти, цей не знає ходу дотеперішньої історії нашої іміграції, ні не передбачає нашої будуччини в Америці. Хтож цю минувшину знає і дорожить нашою будуччиною, той тепер приложить рук, щоб нашу організацію зміцнити новими членами.

Як бачимо, організація свій обовязок сповнює. Веде добру і чесну фінансову господарку. І пильнує, щоб добрим, чесним і культурним було й українське імя в Америці. А кому ці справи на серці, той зацікавиться згаданою вище книжечкою і подбає, щоб вона була використана для добра У. Н. Союзу, нашої іміграції й української справи.

ДЕМАҐОҐІЯ

I.

У львівському „Вістнику" за липень—серпень є поміщена стаття В. Бірчака про демагогію. Автор описує тих демагогічних провідників, які в часі українських визвольних змагань бушували в Дрогобиччині. Демагог, як пояснює Українська Енциклопедія, це той, хто для особистих цілей опановує нарід підлещуванням, підступом, пустою фразою й використовуванням низьких інстинктів і темноти".

Тому, що демагоґія ще й нині бушує по нашім суспільнім життю й то не лише в краю, але також тут на еміграції, ми реферуємо цю статтю, щоб читач пізнав, що демагоги всюди однакові. Демагоґ може змінити місце осідку, може перенестися до іншого краю, може змінити одіж і пристосовитися до нових обставин; одначе характером він остаНеться все той сам і всюди буде робити ту саму демагогічну роботу.

В попередніх статтях, як теж частинно в останній, згадує В. Бірчак про посла С. Вітика, що походив з дрогобицької округи й у часі української влади в 1918—1919 р. був навіть головою Української Національної Ради, що між іншим контролювала продаж нафти і свічок. На тлі цієї „контролі" діялися тоді в Дрогобичі великі зловживання. Одначе на тому місці не про те мова. Сам Вітик, хоч під оглядом грошей був порядним чоловіком (як твердить В. Бірчак), був уродженим демагогом. Він любив товпу, любив підлещуватися їй і у висліді, замісць вести її, давався все крутити нею. Там, де треба було карати, там він показував великодушність; там, де треба було наразитися на ненависть, там він пробував зеднувати собі любов. Таке підлещування він називав „демократією".

Та при його „правлінню" прийшла до влади ціла зграя ще гіршого сорту демагогів. Даний провідник уприодбиж своєї влади, свідомо чи несвідомо, все обставить себе такими людьми, які по душі йому найближчі. Людина праці шукає людей праці. Людина твердої суспільної дисципліни шукає теж людей дисципліни. А демагоґ шукає інших демагогів.

Одначе на демагогах є дуже небезпечно будувати всяку владу, бо демагоґ, як довго боїться свого зверхника, так довго підлещується йому. Коли ж почує ґрунт під ногами й побачить, що він сам уже здобув певний вплив серед громадянства, тоді укусить свого найбільш шанованого наставника.

Таке було і з Вітиком.

Щоби приподобатися широкому загалові, демагоґи люблять скликувати широкі збори, з ріжними людьми, ріжної маси, щоб на тих зборах показати свою красномовність. Їм не йде про те, щоб збори нараджувалися над якимись корисними справами й щоб приходили до конкретних висновків. Ні. Їм іде про те, щоб лиш багато наговоритися й щоб слава про них ішла, як то вони там на зборах говорили.

Про Вітика пише Бірчак таке: „Посол Вітик любив наради. День в день у 6 годині вечері зачинялися наради вужчої УНРади або ДНК, які тревали до 10-тої години, або й далі. Крім цього відбувалися наради часом рано і зараз по обіді. Часто радили над пустими річами, порядок як робився сам. Мною часом аж кидало, бо над справою, яка до нас не належала, або яку можна було за кілька хвиль полагодити, радили годинами. На мої уваги гнівався Вітик. Він стояв на тій точці, що якраз демократизм вимагає нарад".

Далі автор згаданої статті для пояснення цього явища наводить одну історію, яку не зашкодить подати і для американсько - української суспільности:

„Аж пізніше читав я чиєсь опис подорожей по Африці — нині вже не тямлю ні імени подорожного, ні книжки. Зі своїми людьми приходив один подорожний до якогось-там африканського села; наперед висилав своїх послів до голови племени і просив, щоб його перепустили через оселю. Голова племени відповів, що це важна справа; він не може її сам рішати, тому мусить скликати все племя на нараду. І скликує його. Подорожний чекає під селом годину, дві, три, цілий день. Ті все ще радять. Під вечір тратить подорожний терпець і, вже не чекаючи вирішення справи, переходить зі своїми людьми через село. Але ні його, ні його людей ніхто не зачіпає. Це повторялося цьому подорожньому часто, але все серед однакових обставин: зпочатку не перепускали, сходилися на наради. Подорожний тратив терпець і переходив через село сам. Дикуни не противилися цьому, лиш далі радили. Отже той подорожний прийшов до переконання, що чим нижче культурно стоїть якийсь нарід, тим частіше й довше радить над дрібничками. І друге: тим менше цінить свої ухвали".

В цьому оповіданню міститься глибока мудрість. На жаль, не тільки серед африканських дикунів, але часто серед нашої суспільности діються подібні річи. Часто голова нашої організації боїться зробити самостійно навіть найменший крок, а мусить скликати ціле товариство. Своє завдання він розуміє не так, що він є „голова" організації, що повинен думати про певні справи і їх рішати, тільки як звичайний поліцай, якого обовязком є тільки зігнати членство, і вже хай воно само рішає навіть про найменшу дрібничку. Та, з другого боку, буває серед нас і таке, що якась організація нараджується над дуже важними справами, навіть робить певні ухвали, а потім серед членів і урядників нема належної пошани до своїх власних ухвал і ці ухвали легковажать. Скільки то буває випадків серед нашої суспільности, де наперед вибирають зпоміж себе урядників та провідників, а згодом оплюгавлюють їх та визивають найгіршими словами! Скільки є випадків, де визивають даного провідника „диктатором", „самовільним" і т. п. тільки тому, що він пробує заставити членів пошанувати та виконати таки їх власні ухвали! Під демократією вони вважають цілковиту сваволю, розперезану отаманію, якій вільно робити те, що їй захочеться. Колиж хтось зверне увагу, що не можна робити всього, що захочеться, то вони в тій хвилі зчиняють вереск: „Що? Тут диктатура? Ні, ми на ніяку диктатуру не годимося. Тут Америка, ми демократи". Коли поглянемо на американське суспільне життя, то побачимо, що в демократичних краях теж дуже строга суспільна дисципліна. Така сама як і в монархічній, а навіть у диктаторській державі. Бо ріжниця між диктаторськими і демократичними краями полягає в тому, що в перших закони ухвалює один чоловік, диктатор. А в демократичних краях ці закони ухвалює, шляхом голосування, ввесь нарід. Одначе, раз ухваливши, ці закони мусять бути переведені в життя. В противному випадку, колиб їх закони легковажилося, то це не булаб „демократія", але „анархія".

„СЬОГОДНІШНЄ ОБЛИЧЧЯ ВОЛИНІ"

„Варшавскі Дзеннік Народови" з 12. серпня ц. р. в кореспонденції з Луцька, п. з. „Сьогоднішнє обличчя Волині", між іншим пише:

„Диктаторами цін на Волині є жидівські купці, що майже всю торговлю скупчують у своїх руках; нераз, використовуючи матеріяльний стан селянина, за собачий гріш викуповують збіжжя ще на пні. На власні потреби, на видатки, звязані з удержанням дому, селянин видає сотики. Навіть приповідково розтинані сірники є для нього часто люксусом. Решту грошей пожирають податки й інші оплати. Не зважаючи на загальну нужду, тутешній селянин, призвичаєний до плачення, не нарікав би, якби бачив, що ті плачені ним гроші використовуються в доцільний спосіб. Але він водночас обсервує виставне життя ріжних громадських, чи повітових достойників. Бачить, як тисячі видається на купно, напр., самоходу, який по місяцеві відпродується за півдармо, а на це місце появляється новий.

„Бачить, як гроші — його гроші вживається може менше на потреби громадські, ніж на репрезентаційні, чи на подорожі володарів тієї громади (відомий є випадок, зовсім не відокремлений, що війт громади, віддаленої кількадесять кільометрів від повітового міста, бажаючи дістатися до нього, телефонічно замовляє собі таксівку, хоч має під боком залізницю й автобусову комунікацію). І вкінці бачить постійно надужиття й крадіжі ріжних членів самоврядування.

„Є сьогодні на Волині повітів, в яких на 10 громад 7 війтів є обвинувачені за дефравдацію. В інших не багато краще. Отже нічого дивного, що комуністично-українська аґітація знайшла до нього такий легкий доступ. Селянин утотожнює адміністрацію з польщиною і зачинає вражуватися до всього, що польське.

„Настрої села характеризує подія зперед двох літ — коли на 1. травня підбурене аґітаторами село виступило з колами робити „революцію". Вислід: кільканацять трупів і ще більше розюшення. Останні випадки вбивства поліцаїв і напади на поляків, що мешкають по селах, виказали, що цей настрій не є відокремлений. Добір людей в адміністрації і в самоврядуванні, які поза хистом переводити вибори й безоглядно слухати майже не представляють іншої вартости, теж шкодить тут польщині і всій політиці „співпраці".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Богдана Хмельницького під покр. Пр. Тройці, від. 158, повідомляє членів, що триквартальні збори відбудуться в суботу, 5. вересня, в годині 7:30 ввечір. Тому, що маємо важні справи, просимо членів прийти на збори. Всі ті члени, що дістануть посткарти, а не прийдуть на збори, будуть карані згідно з ухвалою статута. — Ю. Павчак, голова, Б. Костів, кас.; Д. Сенюта, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, взиває всіх своїх членів на специяльні збори, котрі відбудуться в пятницю, в годині 8-мій ввечір, в сали У. Н. Дому, 13 Вашингтон ул., в справі 20-літнього ювилею заснування Товариства. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

Ґабріеля Реваль.

ПЕРЛА БАРСЕЛЬОНИ

(8)

Старий ігумен у Монтсераті, що знав Дон Хаіме від маленької дитини, як довідався, що він вернувся, запросив його до себе.

Дон Хаіме не надумувався ні хвилини: приваблювали його краса й таємниче привязання до цього місця. Таж до цього монастиря ішли прочани з усього світа, щоби поклонитися Богоматері, якої чудотворну статую з чорного дерева знайшли колись у глибині ліса. Таж це оця саме майже недоступна скеля натхнула творця „Парсеваля".

Коли Дон Хаіме висів із поїзду, постановив слідами давніх паломників перейти всю тяжку дорогу аж на шпиль гори.

Ігумен приняв його дуже щиро та відразу дозволив йому свобідно виходити з монастиря і вертатися, коли захоче. Цим дозволом користувався Дон Хаіме радо, виходив на найвищі шпилі, мандрував по всій околиці. Одначе образ „Перли Барсельони" все стояв йому перед очима.

Раз, як вертався до монастиря, побачив перед дверима каплиці довгий ряд автомобілів. Із каплиці доходили поважні звуки органів. Увійшов до середини. Відбувався чийсь шлюб. Лиця молодої не міг доглянути споза вельона; молодий, гарний старшина прибічної ґвардії, стояв випростуваний, руки спер на руковяті шпади.

Із задуми вирвало Хаіме тихе дзвонення грошей: якась рука підсувала йому отворений оксамітний мішочок, повний золотих і срібних грошей. Машинально вклинув у мішочок золотий гріш.

— Мучас ґрасіяс, Дон Хаіме! — відповів йому свіжий, трохи глумливий голосочок.

Підвів скоро очі, здивований, і побачив „Перлу Барсельони", що відходила легко всміхаючись.

— Чи мені сниться?... Чий то шлюб? — спитався якоїсь бабусі, що стояла побіч.

— Князя Де Кантабра з донною Пакітою, дочкою сеньора Морена де Ґонзальви з Барсельони. То ви, пане, не знаєте, що це діти найзнатніших родин беруть шлюб у Монтсераті, перед статуєю чудотворної Богоматері?

Дон Хаіме станув у півсутінку, у стіп східців, що вели до чудотворної статуї. Шлюбний похід переходив тут — й усі без винятку від молодят починаючи, складали покірний цілунок на простягненій руці Цариці Небес. Одної „Перли Барсельони" не було серед походу! Невжеж вийшла скорше? Ні — прийшла остання, сама одна, коли шлюбний похід уже вийшов з каплиці. Як поцілувала Матір Божу, хотіла вже відійти, коли наraz у півсутінку побачила простягнену до неї руку. Думала, що якийсь прошак просить милостині. Колиж почула, що хтось сильно схопив її за руку, перелякана, хотіла вирватися. Дон Хаіме підійшов ближче.

— Це ви? — прошептала. — Ви чого тут прийшли?

— Щоби вас побачити! Абож то ви самі мене не кликали?

— Я жартувала собі, наче мала дитина — відповіла, сильно зачервонівшись. — Треба це забути, сеньор!

— Ніколи не забуду, донно Ніевес, занадто дорогий це для мене спогад!

— Знаєте, хто я. Це божевілля! Мусимо бути для себе чужі!

— Якіж ви гарні, донно Ніевес! Який жеж я щасливий, що можу держати цю дрібну ручку, яка хотіла дати мені милостиню... О так! дай мені милостиню, донно Ніевес, бо я нещасливий — через тебе! Про тебе лише можу думати!... Якжеж це?! Береш назад твою рученьку?... Коли я тебе образив — замовкну!... Скажиж, чи маю мовчати?

— Не знаю... нічого не знаю... — простогнала — я хотілаб, щоб ви не говорили... а так дуже хочу ще слухати вас!

Коли Хаіме почув ці щирі, а наївні слова, підвів до неї очі:

— Гляньте на мене, пані! Хочу вичитати з твоїх очей, хочу переконатися, чи й тепер це лише жарти. Глянь на мене, прошу тебе!

Донна Ніевес побачила, що хоче вклякнути перед нею, тому відізвалася поважно.

— Дон Хаіме, забуваєте, що ми у святому місці — та що не клякається перед ніким, знатиськрім... — хай Пресвята скарає, коли роблю!... Одначе мушу признатися вам, Дон Хаіме: ми так мало знаємося... а я так боюся, щоби вас не втратила...

— Пані, — озвався Дон Хаіме з нетаєною радістю — ніколи, ніколи не забуду цих слів, сказаних від щирого серця. Ви сказали їх тут перед лицем Пресвятої Діви... Тож її просімо! В неї благаймо чуда! Хай вона мае нас у своїй опіці — і дозволить нам повінчатися!

Подалася взад із переляку.

— Це божевілля — сьогодні вже чудес нема! Ні мій, ні ваш батько не змиряться ні коли... не погодяться... навіть задля нашого кохання.

— Ти сказала: „кохання", вимовила це слово, яке горіло мені на устах, а якого я перший не важився сказати, ти, моя квітко, найгарніша, ти моя рожечко найпахуча, ти моя мріє, мій скарбе!... — говорив, запалюючи чимраз більше.

Донна Ніевес старалася вирвати руку. Та наче на жарт додала:

— Всі мужчини говорять тесаме...

— Ти жорстока! Я знаю, що всі кохають тебе! — зітхнув сумно.

Розсміялася — і на відхідне докинула:

— Прийдіть у святоіванську ніч на забаву „Вервени" до сеньори Д'Аґуіляр... може там почуєте мою відповідь. Одначе треба прийти в масці, інакше ми не моглиб розмовляти.

— А як ви пізнаєте мене?

Замісць відповіди донна Ніевес кинула йому свою переняну хусточку.

Дон Хаіме остася сам. Забув про страх, про скуку, смуток, увесь світ. І з душею, повною щастя, приклак біля престола та покірно поцілував простягнену руку Пресвятої Діви.

*

Як усюди в світі, таксамо і в Барсельоні привязані до чарівної святоіванської ночі ріжні повіря та перекази. І Донна Ніевес постановила опівночі поворожити собі. До миднці з водою впускається три каплі оливи. Коли дві каплі злучаться разом, це неомильний знак, що ще цього року вийде замуж. Не досить їй було того: на трьох карточках паперу виписала три імена: Рамон, Хаіме, Міґуль... Ці картки, сильно звинені кидається на воду — котра перша з них розвинеться — так буде зватися її будучий чоловік.

Цієї святоіванської ночі ждала дуже нетерпеливо, бо знала, що стрінеться з Хаіме. Кохання до нього вибухло нагально, а збільшувала її ще свідомість трудноців і перешкод, які мусітимуть поборювати.

Якийсь час мусіла держати в тайні своє кохання. Всеж постановила заручитися потайки, коли лише Дон Хаіме прийде на цей масковий баль у сеньори Аґуіляр.

Сеньора Аґуіляр мала гарну посілість недалеко Барсельони. Серед ґазонів парку зробили малу саджавку, освітлену ріжнокольоровими лямпіонами. Над тією саджавкою мали дівчата бавитися при звуках музики. Всі мали бути в масках і ріжнокольорових довгих костюмах. Опівночі маски мали зняти.

Донна Ніевес уперше мала виступити на такій забаві. Рано пішла до церкви й молилася до Матери Божої, щоб Дон Хаіме прийшов на баль і щоб її батько не гнівався дуже, як довідається, що вона заручилася. Вечором взялася до тоалети. Надягла зелену суконку барви моря, волосся заплела високо та зіпняла гребенем гарної мистецької роботи. Кінчила саме зодягатися, як відізвався телефонічний дзвінок.

Донна Ніевес узяла слухавку: якийсь чужий, невідомий голос говорив:

— Прошу сказати донні Ніевес, що сеньора Д'Аґуіляр вишле по неї своє авто. Точно в девятій вечором авто заїде перед палату. Сеньора Д'Аґуіляр хоче, щоб донна Ніевес була вже при відкритті балю.

— Дуже добра думка — подумала донна Ніевес, відкладаючи слухавку. — Сеньора Д'Аґуіляр відгадує мої думки. Чим скорше зявлюся на балі, тим скорше бачити буду його.

*

Скінчила зодягатися, взяла віяльце й торбинку та побігла до батька, що саме розмовляв із секретарем.

— Татоньку — сказала, обіймаючи його за шию — знаєш, сеньора Д'Аґуіляр ввічлива. Телефонувала, що висилає по мене авто. Хоче, щоб я була вже на початку забави. Годишся, тату, що я поїду вчасніше? Добре?

— Коли ти хочеш, дитино, годжуся.

Жаль йому було, що так відразу згодився на її просьбу. Зітхнув легко та додав на прощання:

— Тож їдь і бався добре. Я маю ще багато роботи, приїду щойно по півночі.

(Кінець буде).

Пех.

— Від десятьох літ граю на льотерії і дотепер ні разу не виграв.

— Подібно і я. Від двацятьох літ я є обезпечений від випадків і до нині не трапився мені ні один випадок.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ОДИНИЦЯ И ЦІЛІСТЬ.

На засіданню Математичного Союзу Америки, що відбувається в Кеймбриджу, Месечусетс, виступив Едвард Каснер, професор математики в Колюмбійськім університеті в Ню Йорку, з вітчитом про нові відкриття в ґеометрії (відділі математики, що займається простором).

Доказував він на основі нової ґеометрії, що сума частин є більша від цілости.

Як він там це доказував, не діло часопису показувати, одначе не від речі буде звернути читачам увагу, що не лиш у математиці, але й у суспільних науках не все сума одиниць така, як цілість. Є цілости більші від суми одиниць, і цілости менші від суми одиниць.

НАЙДУРНІШЕ И НАЙРОЗУМНІШЕ.

Натяк на цю правду сказав ще покійний американський гуморист Вил Роджерс, кажучи:

„Нема нічого такого розумного, як один китаєць, і нема нічого такого дурного, як два китайці".

Отже, якби цілість була рівна сумі одиниць, то два однаково розумні китайці мали би бути два рази розумніші від одного. Тимчасом Вил Роджерс каже, що два китайці не то не розумніші два рази від одного китайця, але дурніші від кождого з них.

СУМА ОДИНИЦЬ.

Та сама думка пробивається з европейських поговірок, що недавно появилися в лондонській газеті „Обзервер". Писалося там, що:

1 англієць це дурень; 2 англійці це клюб; 3 англійці це велика імперія.

1 шотляндець — щадничий банк; 2 шотляндці — гра в „голф"; 3 шотляндці — британський уряд.

1 німець — професор; 2 німці — пиварня; 3 — парадний марш армії.

1 мадяр — великий пан на всю губу; 2 мадяри — провідник трох політичних партій; 3 мадяри — 3 мадярів нема, бо між кождими 3 мадярами є 1 жид.

КОКЛИН І КОМУНІЗМ.

О. Чарлз Коклин, звісний римо - католицький радієвий проповідник, говорив у своїй промові перед зборами „Партії Злуки" в Мілвокі про боротьбу з комунізмом.

Як довго говорив за те, що комунізм треба винищити, то не говорив нічого оригінального. Та коли він сказав, що комунізм треба нищити через лікування злих сторін капіталізму, він уже подав деякий причинок до боротьби з комунізмом. На його думку, само поборювання комуністів ще не боротьба з комунізмом.

У цьому о. Коклин сходиться з американськими консервативними юніями, що з одного боку, самі боряться проти комунізму, а з другого боку, таврують тих людей, що нібито кличуть до боротьби з комунізмом, але представляють капіталізм як ідеальну господарську систему.

В ЧОМУ ЛИХО КАПІТАЛІЗМУ.

„Головні причини комунізму о. Коклин добачає в приватнім чеканню й реґуляції гроша й в американській системі праці, котру він називає фразою „лей-ез-ю-воркізм".

Цю фразу вкував самий о. Коклин, і тому він-їй мусів пояснити. Під нею він розуміє це явище, що робітник нині дістає заплату, яка не відбирає збільшеної продуктивної його праці, викликаної поправленням машинерії.

Значить, на думку о. Коклина, одно з найбільших лих капіталізму (попри приватну монетарну систему) лежить у тому, що коли машинерія збільшує продукцію (видатність) праці робітника, робітник дістає заплату так, начеб його праця зовсім не була видатніша. Чи прийметься фраза, придумана о. Коклином, на означення цього явища, не звісно, але він зловив явище досить справно: його обсервація показує, в чому лихо, а тимсамим показує, що треба поправляти.

ЩО ТРЕБА ЛІКУВАТИ?

Погляд о. Коклина про лікування американців з комунізму через лікування капіталізму може виглядати на крутарство.

Та коли йде про лікування, то й у медицині робиться таке саме. Давніше люди, збираючися лікувати недугу, лікували її прояви. Наприклад, у багатьох недугах проявляється горячка й біль голови. Ось вони й лікували горячку і біль голови. Та переконання, що біль голови й горячка це не сама недуга. Можна усунути біль голови й горячку, а недуга останеться.

Лікувати недугу, значить усувати причину недуги. Коли недугу викликують бактерії в людськім тілі, то треба робити щось таке, що від цього бактерії вигибають. Як вони вигинуть, тоді й горячка й біль голови уступлять.

КОМУНІЗМ І КАПІТАЛІЗМ.

Так певно й розуміє справу о. Коклин, коли він каже:

„Комуніст не родиться. Це нещасний витвір боляків, що ростуть на тілі новочасного капіталізму".

Якби капіталізм був здоровий, то й боляків не мав би. Тіло, що має здорову кров, прищів не має.

ПОСТУП.

Про думку о. Коклина щодо „приватного чеканення монети й реґуляції гроша" як іншої хиби новочасного капіталізму можна всяко думати, одначе всетаки треба підкреслити, що визначний проповідник займається хибами капіталізму.

За старшої господарської системи, що попередила новочасний капіталізм, було інакше. Тоді загально приймали думку, що суспільний порядок не має ніяких хиб, що його установив Бог. У тім часі, коли Шевченко вертався з заслання, на котре його засуджено за його виступи проти царату й кріпацтва, одна дідичка з владимірської ґубернії писала в своїх споминах, що заховалися до цього часу:

„Бог сотворив окремо панів і слуг і дав кождим з них окрему натуру: слугам сильну натуру, щоб могли переносити тяжкі труди, служачи панам, тоді як пани мають від Бога більше ніжну натуру. Крім цієї тілесної ріжниці Бог дав їм іще й моральну ріжницю: панам здібність приказувати, а хлопам здібність повинуватися..."

Коли порівняти, що говорилося про відношення Бога до суспільного порядку 80 літ тому, а що говориться про відношення Бога до суспільного порядку нині, слідно виразну зміну. За три покоління певний поступ є.

Зимна кров.

До склепу входить якийсь добродій:

— Дістану відро?

— Прошу дуже.

Добродій оглянув відро, сторгував і платить.

— Чи відро відіслати? — питає чемно купець.

— Ні, візьму з собою, бо моя хата якраз горить, — відповів добродій.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

РОЗМОВА УКРАЇНКИ З ЧУЖИНКОЮ

Чужинка: Отже ви кажете, ви українка — дивно! — не можу зрозуміти, як це сталося, що я досі нічого не чула про ваш край та нарід.

Українка: Це доволі прикре. Мабуть освіта, яку ви одержали у своїх школах, недостатня, коли ви нічого не довідалися про нарід, що живе на великих просторах Сходу Европи. Це тимбільш прикре, коли зважити, як добре поінформовані ви про життя всяких нікчемних людських племен, хочби скажім готентотів, ескімосів, самоїдів чи інших.

Чужинка: На мою думку, це тому, що ви самі замало дбаєте про те, щоб інші европейські народи цікавилися вами й бажали пізнати ваш нарід і край. Думаю, що ви досі просто зливалися з якимсь іншим словянським народом і тому не було потреби про вас окремо говорити, чи вчити в школах.

Українка: Воно правда, що нас силоміць змішували з нашими гнобителями, але правда теж, що наше бажання визволитись було безупинне, а стихійні народні зриви доволі нагальні й часті.

Чужинка: О! вірте мені, що від сьогодні більш буду цікавитися вашим народом. Моя зустріч з вами відчинила мені очі. Я пізнала в вас жінку, що зросла серед давньої традиції й задержала в собі солодощі мелянхолії народів Сходу, жінку, що хоч приняла культуру сучасної Европи, то впарі з тим має в очах довіря та дитячу невинність. Я пізнала дочку палкого народу, який мабуть схильний до одушевлень і посвяти. А надівсе вдаряє мене у вас брак будьякої пози, скромність і свіжість неторкненого зіпсуттям і огірченням старої спорохнявілої Европи духа. О! ви не знаєте, як ви можете манити, коли при тім усім ви справжня европейська дама, з її свободою рухів, елеґантністю та пригарним тілом, з якого бє здоровля. Але про те поговоримо ще далі, підчас подорожі. Їдемож разом на міжнародні спортові змагання. Наш експрес відходить за кілька хвилин. Як воно добре, що матиму товариство!

Українка: На жаль, не зможу бути з вами довше. Ви їдете міжнародним експресом, а я пізніше, звичайним поїздом.

Чужинка: Але чому, чому? Спізнитеся й такі невигоди!

Українка: Ні, не спізнюся, я добре вирахувала: приїду щоправда в сам день змагань і буду втомлена, зате подорож не коштуватиме стільки.

Чужинка: Як це? Чейже ви наоповідали мені кілька хвилин тому стільки про природні багатства своєї батьківщини, що я мимохіть аж почала завидувати вам.

Українка: Це правда, а проте я дочка бідного народу. Край наш багатий, але багатства ті експльоатують інші. Для нас, українців, дуже важко в ньому про заробітки чи будьяке добре платне місце. Наші батьки й чоловіки даремне кидаються за працею на всі усюди; їх не приймають ніде, вони часто, хоч мають освіту, хоч молоді й працездатні — безробітні. Вони вже просто зневірені й огірчені!

Чужинка: А щож ви, жінки, на те? Що ви робите, коли бачите оту зневіру?

Українка: Щож можемо робити? Ми безсильні. Ділимо з ними ту зневіру й огірчення, співчуваємо з нашими мужчинами, плачемо кривавими сльозами приниження, безсилої люти — й обмежуємо свою життєву стопу, от що!

Чужинка: А не будиться в вас бажання зовнішнього блеску, багатства, краси, вигод? Що ви, наприклад, робите на вид дорогої паризької тоалети, на вид люксусового авта, на вид брилянтової колії?

Українка: Нічого не роблю. Відвертаюся й кажу собі, що це не для мене. Певно, що як жінка нераз маю спокуси, що переживаю гіркі хвилини, коли подумаю, що я молода, гарна і що мені булоб чудово в цій чи іншій прикрасі. Що мені належиться більша виґода, краще життя. Але я гоню геть від себе ті думки і бажання, як грішні, як негідні. Переконую себе, що мені, дочці поневоленого народу, не слід мати такі легкодушні думки, такі бажання і мрії. Намагаюся відректись у житті всякого люксусу, доходжу до аскези. І так робить більшість українських жінок. Вдоволяємося малим.

Чужинка: Гм, з того, що ви мені сказали, бачу, що належите до народу, над яким зависло фатум. Ваші чоловіки й батьки не добувають багатства, не мають їх для своїх жінок і дочок, вони зневірені, ви жінки співчуваєте з ними й відмовляєте собі всіх бажань, коротко кажучи, — направді ні вони, ні ви не робите нічого. Ви просто приняли всі позу жертв фаталізму, вам у тій позі до лиця й нічого не робите, щоб скинути з себе те, що не дає вам свобідно віддихати. Це зле, це дуже зле! Ми, західньо-европейки, робимо зовсім що інше, як ви, українки: більшість з нас просто ставить домагання мужчинам. Від того, хто нас любить, хочемо реальних доказів цієї любови: хочемо багатства, хочемо слави, хочемо рекордів. І чоловіки, хоч вони злі й недобрі, тільки забажаємо, залюблені мужчини виконують це. На мою думку й ви, українки, повинні так робити. Замісць плакати й зітхати разом з ними, ставити домагання. Якщо ваш милий є купець чи промисловець, хай добуде з любови до вас таке майно, яким затьмив би всіх дотеперішніх конкурентів; якщо він мистець, хай творить щось таке, таку картину чи різьбу, про яку говорив би ввесь світ; а якщо він письменник, хай напише такий твір, якому досі рівного на світі нема. Хай він береться до спорту й авіятики, хай пробує своїх сил у повітрі й на морі, на цілім світі. Хай добуває гроші, жемчуги і славу і хай те все кидає вам до ніг, як доказ своєї любови. Ставте домагання, ставте домагання! Будьте щораз більше вибагливі, не вдоволяйтеся малим, вимагайте щораз більше! Не оглядайтеся на такого мужчину, що не всилі дійти до мети, що слабне по дорозі; кидайте його для іншого, для сильного. Будьте вперті у своїх домаганнях. Для слабких будьте тверді й жорстокі, сильних нагороджуйте за їхні осяги своїм подивом і своєю ласкою. Робіть так, щоб мужчині, який вас кохає, дорого приходилось окупити кожне ваше слово, кожну усмішку, кожний кивок голови! Будьте горді й недоступні, як царівни, що їх треба добувати кривавими боями. Будьте, як ті царівни з казки, які можна здобути щойно тоді, коли вбили потвору нужди, рабства, неволі... І не робіть собі ніяких сентиментальних докорів, що, наприклад, „ви мучите любого мужчину" — бо мужчина бажає тієї муки, вона йому по душі, спонукує до геройчних учинків, зміцнює енергію й завзяття. І ще одно: те, що мужчина добуде для своєї любки, те здобуде він і для свого народу. Славу, багатства українка буде подивляти цілий світ, а впарі з тим подвигнув нашу країну, що виховала його, і нарід, з якого вийшов. Повірте, що всі багатства світу, всі скарби науки, мистецтва, всі світові рекорди, всі винаходи, всю славу здобули закохані чоловіки на те, щоб усі ті здобутки покласти під ніжки обожаної жінки, під стопи вибраної дами свого серця. Даруйте, ви, українки, зле виховали своїх чоловіків і ви нерозумно любите свою батьківщину, коли ви такі скромні.

Українка: Ах! Які болячі і які повні правди слова! Так, ви маєте слушність. Признаюся, я переможена. Дозвольте, що в дальшій дорозі будемо разом: їду з вами міжнародним люксусовим поїздом. Відніні починаю ставити домагання. А оце ще є хвилинка часу, якраз стільки, щоб зателеґрафувати до чоловіка по гроші. До побачення за хвилинку! — („Жінка").

Олена Цегельська.

Антін Чехов.

НА ЦВИНТАРІ

„Деж поділися його ошуканства, доноси, інтриги, хабарі?" — Гамлет.

— Слухайте, Панове: настав сильніший вітер тай смеркається. Чи не добре булоб заздалегідь завернути додому?

Вітер промчався поміж жовте листя старих беріз, а згори посипався на нас град тяжких капель. Хтось із нашого товариства посовгнувся на мокрій глинковатій землі, а щоб не впасти, придержався руками за великий, сірий хрест.

— „Титулярний радник і кавалір ордеру Юрій Ґодазноруков..." — перечитав цей хтось уголос.— Я знав його... Жив добре з жінкою, мав ордер святого Станислава, нічого не читав... Травив добре... Чогож іще до щастя треба? Моглоб навіть здаватися, що не випадало навіть умирати, та — дарма! Доля невблаганна... Нещасник упав жертвою власного замилування до знання. Раз, як підслухував розмову в сусідній кімнаті, дістав так сильно ферми в голову, що помер на потрясення музку (мав мозок). А під цим каменем спочиває чоловік, що від дитинства ненавидів епіграми... Наче на злість уся його гробниця засіяна епіграмами... Хтось іде!

Саме зрівнявся з нами якийсь чоловік у пальті з виголеною, синяво-червоною фізіономією. Зпід пахи визирала йому пляшка, у кишені була загорнена в папір ковбаса.

— Де тут гріб актора Мушкина? — спитав захриплим голосом.

Ми завели його до гробу актора Мушкина, який помер два роки тому.

— Ви певно урядовець? — спитали ми.

— Ні, прошу панів, я актор... Тепер акторів тяжко відріжнити від консисторських урядовців. Ви це добре підмітили... Воно цікаве, хоч для урядовців не конче теє...

З трудом відшукали ми гріб Мушкина. Обсунувся, заріс буряном, не подобав на гріб... невеличкий, дешевий хрест, похилений та порослий зчорнілою від холоду плісню, подобав на старця, сумного й хоровитого.

— „...забутому приятелеві..." — відчитали ми.

Час затер слово не та спростував людську брехню.

— Актори й редактори зложилися на памятник для нього та... пропили, не хотячи... — зітхнув актор, доторкаючись колінами та шапкою мокрої землі.

— Якто? Як могли пропити?

— Дуже звичайно. Зібрали гроші, видрукували про це в ґазетах і пропили... Кажу це не тому, щоб їх осуджувати, лише оттак собі... Дай вам, Господи Боже, здоровля, а йому вічний спочинок і вічну память.

— Від пиття марніє здоровля, а вічна память може принести лише біль і смуток. Краща вже память тут на землі, а щодо вічности — то хай її там!

— Це правда. Бож і Мушкин був славний, за домовиною несли з десять вінців — а всеж уже люди забули, з якими жив добре, та кому зле прислужився, той іще довго попамятає його. Я, наприклад, не забуду його до самої смерти, бо, я нічого доброго не зазнав від нього. Навпаки. Я не люблю небіщика.

— А щож він вам злого вчинив??

— Велику кривду заподіяв мені — зітхнув актор і лице його скривилося. — Злодієм був для мене й опришком. Боже, прости йому. Він спокусив мене, що я пішов на актора. Витягнув мене мистецтвом з рідного дому, опутав мене діявольськими чарами, обіцював золоті гори, а дав ...ніщо. Жаль і сльози... Гірка акторська доля! Втрачена молодість, тверезість, боязнь божа... У кишенях вітри віють, запятки повикривлювані, штани в шахівницю, лице наче собаки погризли... В голові мілина... І віри зродій не пощадив мені! Щоб іще хоч крихітку таланту, а без того чоловік уже зовсім пропав... Холодно, прошу панів... Будь ласка, вистане для всіх... Пиймо за спокій туші небіжчика! Труп, чи не труп, та все лише він один оставсь мені на світі, наче палець. Це остання моя гостина в нього... Ескуляпи повідають, що ось-ось задру ноги з пияченння, то я прийшов тут на прощання. Ми повинні прощати нашим довжникам.

Ми полишили актора на самітній розмові з покійником і пішли далі. Став накрапати дрібний, пронизливий дощик.

Як ми скрутили в головну алею висипану ріню, стрінули похоронний похід. Чотири похоронники, перепоясані білими поясами та в брудних чоботах, обліплених зісохлим листям, несли бронзову труну. Вже геть смеркалося, тому йшли скоріше, зашпотувалися та стрясали бронзовою домовиною...

— Ледви кілька годин лазимо тут, а вже третього мерця несуть... Пора вже хіба до дому!

УВАГА! ДІТРОЙТ, ДІРБОРН, ГЕМТРЕМК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ ВІДДІЛУ 292 УКРАЇНСЬКОГО НАРОД. СОЮЗУ

—:— влаштовується —:—

ТОРЖЕСТВЕННЕ ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРІВ

АМЕРИКАНСЬКОГО И УКРАЇНСЬКОГО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1936 РОКУ

(ПЕРЕД LABOR DAY)

В ПАРКУ ТИМОЧКА,

TELEGRAPH AND WICK ROADS, 4 MILES SOUTH OF MICHIGAN AVE.

Боси відходять 9:30 рано від церкви при Кліперт ул.

Програма свята та сама, що була проголошена на 4-го липня, а з причини дощу не відбулася). Точно в 10:30 рано о. совітник Лев І. Сембратович в асисті чужих священиків відправить Торжественну Полеву Соборну Службу Божу. Святочне слово виголосить один з чужих священиків. Посвячення прапорів довершить о. совітник Лес І. Сембратович і чужі священики. Бесідники свої і чужі. Опісля спільна забава до пізної ночі.

Комітет просить Товариства, Братства, жіночі організації, Політичні Клюби і ввесь український загал узяти ласкаву участь у посвяченню прапорів. Щиро витає всіх і ручить за добру обслугу, що будете всі задоволені. — **Комітет Відділу 292 У. Н. Союза.** 296-6

Вразі дощу посвячення відбудеться в церкві, а забава в гали при Clippert улиці.

УВАГА! ГЕМПСТЕД, Л. АЙ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГРОМАДА В ГЕМСТЕД, Л. АЙ.

враз із іншими місцевими організаціями влаштовує

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ І ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРІВ

В НЕДІЛЮ, 6-го ВЕРЕСНЯ Ц. Р. (перед LABOR DAY)

НА ПЛОЩІ гром. ПАЩАКА, Jerusalem Ave., EAST HAMPSTEAD, L. I.

ПОРЯДОК СВЯТА: **Точно в год. 10-тій рано** вирушить **величавий похід** при звуках банди з церкви св. Михаїла при Front and Maple Ave., East Hempstead, на площу Пащака. — **В год. 11-тій Полева Служба Божа і Посвячення Прапорів,** якого довершить Всесв. о. адміністратор М. Підгорецький в асисті доокличного українського Всеч. Духовенства. Після Богослуження **Спільний Обід, рівні товариські забави, дефіляда, привіти, концерт і танці** для публики аж до 12-тої години вночі.

До численної участи в цьому великому торжестві маємо честь запросити українські організації і шановне громадянство з околиць Ню Йорку та цілого Лонг Айленду. — **Комітет.** 202,6

Вразі дощу ціле торжество відбудеться на другий день (Labor Lay), дня 7-го вересня ц. р.

ВІДОЗВА

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА ДОЛИНА МІСТА В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ШКОЛА В НЮ ЙОРКУ подає до загального відома, що

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 14-ГО ВЕРЕСНЯ 1936 РОКУ

РОЗПОЧИНАЄ НАУКУ ШКІЛЬНИХ ДІТЕЙ В ПУБЛИЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ ПІД Ч. 331 Е. 10-та вул.

ВПИСИ дітей приймаємо від ПОНЕДІЛКА, 7-го ВЕРЕСНЯ до СУБОТИ, 12-го, в годинах від 6:30 до 9-тої, в Клюбі Тов. Просвіта під ч. 233 Е. 10-та вул.

Просимо всіх, хто має діти в шкільнім віці, зголоситися в згаданих днях. 206

ЗА ШКІЛЬНИЙ УРЯД:

І. Паликій, предс. **П. Пернак**, кас. **Є. Назар**, секр.

— Я вчора був у Процайлюків і там тебе назвали ослом.

— А ти що на те?

— Я боронив тебе: казав, що не лицює видавати думку про людей на основі зверхнього вигляду.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Перший Український Націоналістичний День у Новій Англії.

Неділя, 23. серпня ц. р., лишиться на довгий час дорогим споминном у серцях українських націоналістів з Нової Англії. Хоч ранок не був дуже потішливий і здавалося, що ось-ось зірветься буря, то згодом небо випогодилось і настав такий гарний день, якого можна собі було лиш бажати. Здавалося, природа сприяє націоналістам.

Площа, на якій мало відбутися це свого роду перше свято в Новій Англії, почала оживати наплином усе нових людей. Приїздили авта й автобуси з дальших околиць. Видно було святочний настрій серед прибуваючих. Націоналісти стейтів Нової Англії цим святом хотіли показати свою організовану силу. В інших околицях такі свята може є звичайнішим явищем, але тут, де українці порозкидувані далеко одні від одних, як теж часто розділені релігійними границями, таке свято було великої, небуденної ваги. Серце радіо, що на нього прибула тада скількість людей. Бо того дня інша група, ніби теж українського походження, справила собі пікнік, і то недалеко площі, на якій мало відбутися націоналістичне свято. Тому всі ті українські громадяни, що симпатизують з ідеєю українського націоналізму, з биттям серця слідкували, куди піде нарід. Показалося, що ідея українського націоналізму вже глибоко врилася в серця свідомих і чесних українських громадян і що цю ідею вже не так легко вирвати і збезчестити, як то собі уявляли аранжери цього другого пікніку. На свято українських націоналістів прибули близько дві тисячі людей, тоді, як наші „одно - фронтові" патріоти стягнули ледви кілька десятків.

Само свято пройшло з великим успіхом. Широко закроєна і солідно виконана програма вказувала на досвід аранжерів і їх співпраці. Свято відкрив о. Каськів з Вунсакет і по короткій та розумній промові проспівав зі своїм хором низку українських патріотичних пісень. Потім візвав присутних віддати честь прапорами й окликом „Слава Україні"! Наступним бесідником був п. Н. Дависькиба з Бостону. Говорив дуже, річево, вказуючи на значіння свята та на вартість організації. Брав приклад з інших націй, які вперто і солідарно боролися за волю своїх держав і ту волю остаточно таки виборoли.

Головним і останнім бесідником був гість з Ню Йорку, звязковий ОДВУ і ОУН, Е. Ляхович. З переконанням і щирістю він висказував здорові слова, що вповали віру на краще завтра. Націоналізм, говорив бесідник, є тим нектаром, що збуджує й освідомлює ввесь український нарід, зціплює його в одну сильну одиницю та вказує йому правдивий, хоч може й тернистий шлях до визволення України. Кожному українцеві націоналізм додає нової охоти до боротьби та віри в остаточну перемогу. Бо український нарід не є безсильний нарід. Він має всі фізичні дані, щоб скинути з себе чуже ярмо і стати незалежним. Потрібно йому ще духових вартостей, що їх націоналізм якраз старається заповнити. Слухачі були заціковлені промовою й неодна українська душа, що дотепер не знала добре, що то таке ідея націоналізму, почувши ці прості і щирі слова, привернулася до цієї ідеї.

Дальші точки програми, як пописи танцюристів, перегони української дітвори і т. п., перейшли вдатно, весело, а притім гідно. На таких святах учасники почувають свою національну силу. Вони бачать, що їх є велике число і що всі вони звязані одною ідеєю. Тому бажаним булоб, щоб таких свят уладжувати побільше, по всіх околицях, де бються українські серця. Також з матеріяльного боку такі свята приносять велику користь. Дохід зі згаданого свята був призначений на боєву акцію. Точний фінансовий звіт у своїм часі дасть сам комітет.

Гість.

FIFTH ANNUAL CONVENTION

LEAGUE OF UKRAINIAN CLUBS

TROY, N. Y.

SEPT. 5th, 6th and 7th, 1936.

PROGRAM

Saturday, Sept. 5, 1936.

9:00 A. M. Registration of delegates and guests
Presentation of credentials
Invocation
Opening of convention
Election of election committee
Election of chairman of convention
Election of vice-chairman of convention
Election of secretary of convention
Election of press committee

12:30 P. M. Lunch

2:00 P. M. Reading of minutes of last convention and executive meetings
Report of executive board
Report of boards of trustees
Reports of delegates
Unfinished old business

9:30 P. M. Semi-formal dinner dance at Crescent Casino

Sunday, Sept. 6, 1936.

9:00 A. M. High Mass at St. Nicholas Ukrainian Church

11:00 A.M. Short business session

12:30 P. M. Dinner

2:00 P. M. Fourth session

3:30 P. M. Picnic at Lesko's Grove —sport events

4:00 P. M. Convention picture (Evening open)

Monday, Sept. 7, 1936.

9:00 A. M. Fifth session. New business continued, election of new officers and trustees for 1937

12:30 P. M. Farewell banquet at Parish Hall. General dancing following through the evening

2:30 P. M. First meeting of newly elected officers and trustees

All sessions of the convention will take place at the St. Nicholas Ukrainian Parish Hall, 391 Second Street, Troy, N. Y. 206

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (98)

В той час, як Дік і Док безуспішно випускали зі своїх луків стрілу за стрілою, малий карлик Юкунда показався значно зручнішим у цьому ділі. Він заложив стрілу на свій лук і, примірявши хвильку, випустив її. Вирвавшися з лука, стріла рівно помчала наперед і застрягла у грудях канібала. Канібал зверещав і повалився на землю.

Нагло канібали чомусь здержалися. Ставши довкруги, вони почали кричати та визивати поганими словами чотирьох вязнів. Однак чомусь не стріляли. „Чому вони не стріляють на нас?" — занитав Дік. „Вони хотять взяти нас живцем", відповів Буляля. „Вони зараз пічнуть нас атакувати і хоч ми декого вбемо, однак вони нас, таки візьмуть".

Одначе ця заввага чорного, хоч вона звучала грізно, не збентежила хлопців. Вони знали, що тепер час не на страх, тільки на боротьбу. Дік підняв свою спису вгору і закричав: „Памятаймо всі на хоробрість Тарзана!" Док теж вхопив свою спису, відкидаючи лук. „Я ніколи не любив лука", він запримітив, оправдуючись.

Одначе чорні теж не злякалися военої постави чотирьох вязнів. З дикими окриками вони почали затіснювати довкруги вязнів залізне коло. „Ось вони зараз будуть тут", промовив Дік. „Бувай здоров, старий приятелю". „Бувай здоров Дік", відповів Док і додав: „Та не дайся за ніяку ціну взяти в полон живцем".

Ознака торговельного хисту.

— Бобку, вуйцьо хоче купити твого маленького братчика. Чи продати його? — питає мама.

— Ні, мамо, каже Бобко. Ліпше підождім, нехай він підросте. Тоді возьмемо за нього більше.